

«Mottakernavn»

«Adresse»

«Postnr» «Poststed»

«Kontakt»

Saksbehandler, innvalgstelefon

Birgitte Svendsen, 33371103

Orientering om nye rutiner for håndtering av klager på kommunens reguleringsvedtak og veiledning om naturmangfoldloven §§ 7-12

Hensikten med dette brevet er å veilede kommunene om kravene naturmangfoldloven §§ 7-12 stiller til kommunens behandling av plansaker og byggesaker.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har fått kritikk av Sivilombudet i sak 2024/1708. Kritikken retter seg mot Statsforvalterens prøving av Larvik kommunes vurderinger knyttet til kravene til kommunens saksbehandling og begrunnelse etter reglene i naturmangfoldloven §§ 8-12, jf. § 7. Sivilombudet mener også at Statsforvalteren ikke har overholdt sin plikt til å foreta selvstendige vurderinger av naturmangfoldprinsippene, jf. forvaltningsloven § 34.

Kritikken fra Sivilombudet har resultert i endringer i Statsforvalterens rutiner for håndtering av klager på kommunenes regulerings- og byggesaksvedtak. Fremover vil Statsforvalteren som hovedregel oppheve vedtak som har mangelfulle vurderinger knyttet til naturmangfoldprinsippene. En mangelfull vurdering vil medføre at saken ikke anses tilstrekkelig opplyst, samt at det er usikkert om saken er vurdert på riktig grunnlag. Det er også nødvendig å sikre en reell to instansbehandling.

I klagesaksbehandlingen ser Statsforvalteren at kommunene ofte er lojale mot det formålet planområdet er avsatt til i kommuneplanen, uten å foreta en vurdering på reguleringsplannivå. Lojalitet ovenfor overordnede planer kan ha positive effekter, som for eksempel forutsigbare planprosesser. Samtidig kan det i enkelte saker være gode grunner for å ikke følge opp utviklingen kommuneplanene legger opp til. Kommunen må derfor gjøre en selvstendig vurdering av om det er grunn til å videreføre arealformålet, dvs. at man ikke ved utarbeidelsen av reguleringsplan kan legge avgjørende vekt på at området er avsatt til utbygging i overordnet plan. Se Sivilombudets uttalelse i sak 2024/1708:

«En kommune er ikke bundet til å vedta en reguleringsplan for å følge opp en utvikling som er forutsatt eller lagt til rette for i kommuneplanens arealdel. En endring av en planlagt arealdisponering kan for eksempel være begrunnet i at et oppdatert kunnskapsgrunnlag tilsier en annen vurdering, eller at det har skjedd endringer i politiske vurderinger. Slike endringer kan som hovedregel foretas uten at det fører til noe krav om økonomisk kompensasjon fra eventuelle tiltakshavere, jf. Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) side 36. Se også sivilombudets uttalelse 20. desember 2024 (SOM-2024-1117), avsnitt 30, med videre henvisninger.»

I tillegg til å informere kommunene om endring av Statsforvalterens rutiner, er hensikten med dette brevet å veilede kommunene om hvilke krav naturmangfoldloven §§ 8-12, jf. § 7, stiller til kommunenes saksbehandling og begrunnelse i regulerings saker. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldverdiene som kommunens vedtak bygger på, vil ofte ha avgjørende betydning for de øvrige vurderingene i saken. Derfor er det viktig at kommunen treffer med vurderingen av naturmangfoldloven § 8.

Til orientering vil Statsforvalterens miljøavdeling i løpet av kort tid sende ut et brev der de tydeliggjør sine forventninger til kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold i plansaker.

VEILEDNING OM NATURMANGFOLDLOVEN §§ 7-12 OG VEKTING AV NATURMANGFOLDHENSYNET OPP MOT ØVRIGE PLANHENSYN

1. Innledning

Kommunen har myndighet til å bestemme hvordan arealene innenfor kommunegrensen skal nyttes, jf. plan- og bygningsloven § 3-3, jf. § 12-1 andre ledd. Kommunens planmyndighet er offentlig myndighet, som kommunen blant annet utøver ved å vedta reguleringsplaner, jf. plan- og bygningsloven § 12-12 første ledd.

Det fremgår av forvaltningspraksis at kommunens vurdering av om en reguleringsplan skal vedtas eller ikke skal bygge på en rekke arealfaglige hensyn, som skal avveies mot hverandre. Plan- og bygningsloven § 1-1 nevner en rekke relevante arealfaglige hensyn. Tema for dette veiledningsskrivet er naturmangfold- og miljøhensyn som er nevnt i plan- og bygningsloven § 1-1 første og fjerde ledd.

Det fremgår av naturmangfoldloven § 7 at de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og vurderingen av prinsippene skal fremgå av beslutningen.

Kommunens reguleringsvedtak er utøvelse av offentlig myndighet. Når kommunen skal ta stilling til om en reguleringsplan skal vedtas eller ikke, må kommunen derfor alltid vurdere planvedtaket opp mot prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12.

Som det fremgår av naturmangfoldloven § 7 **skal** kommunens vurdering av prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 fremgå av kommunens reguleringsvedtak. Vi presiserer at det er kommunens egne vurderinger som skal fremgå av reguleringsvedtaket. Det er derfor ikke nok at kommunen kun viser til rapporter og utredninger om planens konsekvenser for natur og miljø. Statsforvalteren opplever i stor grad at reguleringsvedtak vi har til behandling har mangler på dette punktet. Det er særlig avveiningen (vektingen) av naturmangfoldprinsippene i §§ 8-12 opp mot de øvrige samfunnshensynene som gjør seg gjeldende i regulerings saken, som mangler. Sivilombudet har i sine siste avgjørelser om naturmangfoldloven §§ 7-12 klargjort hvilke krav regelverket stiller til kommunens begrunnelse i regulerings saker. I sak 2024/1708 avsnitt 53 uttaler Sivilombudet at det må fremgå **«klart»** av kommunens vedtak at kommunen har sett, vurdert og avveid prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 opp mot de øvrige hensynene som gjør seg gjeldende i plansaken.

Statsforvalteren vil i det foreliggende redegjøre for hvilke krav naturmangfoldloven §§ 8-12 stiller til kommunens saksbehandling med utgangspunkt i nevnte uttalelse fra Sivilombudet. Statsforvalteren har forståelse for at kommunen kan oppleve at etterlevelse av regelverket blir krevende på grunn av ressurs situasjonen i kommunene. Samtidig håper Statsforvalteren at kommunen også ser fordelene

av å følge regelverket, som etter Statsforvalterens mening oppsummeres på en god måte av Sivilombudet i nevnte avgjørelse:

«Kravene til begrunnelse oppfordrer til større grundighet og nøyaktighet ved behandling og avgjørelse av saker som berører naturmangfold, som i sin tur vil føre til flere materielt sett riktige avgjørelser. Formålet med begrunnelsesplikten er å sikre at naturmangfoldprinsippene faktisk benyttes og gi grunnlag for kontroll med at det skjer.»¹

2. Naturmangfoldloven § 8

Formålet med naturmangfoldloven er å ta vare på naturen og det biologiske mangfoldet, både når det gjelder naturtyper, økosystemer og arter. Dette skal oppnås gjennom bærekraftig forvaltning og vern, jf. naturmangfoldloven § 1.

For å kunne ta vare på naturmangfoldet må kommunen ha en rekke opplysninger, herunder hvilke naturverdier som blir påvirket av reguleringsplanen og hvilke konsekvenser reguleringsplanen får for naturmangfoldet. Kravene til kunnskapsgrunnlag fremgår av naturmangfoldloven § 8:

«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.»

Som det fremgår av bestemmelsen, skal kravet til kunnskapsgrunnlaget stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade.

Hva som er «rimelig» beror ifølge forarbeidene til bestemmelsen på en avveining av kostnadene ved å skaffe et vitenskapelig beslutningsgrunnlag på den ene siden og sakens karakter og mulig miljøpåvirkning på den andre siden.

Sivilombudet uttaler at:

«Dersom det foreligger arter og naturverdier av nasjonal eller særlig viktig regional interesse, vil kravene til kunnskapsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 8 skjerpes, jf. § 8 første ledd andre punktum.»²

I punkt 3.6 i rundskriv T-2/16 «Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis» finnes det informasjon om hvilke arter og naturverdier som er av nasjonal og særlig viktig regional interesse.

Kravene til kunnskapsgrunnlaget må vurderes i den enkelte sak. I tillegg til eksisterende kunnskap om naturmangfold fra f.eks. Naturbase, vil det i mange saker være nødvendig å foreta kartlegging av naturtyper dersom slik kartlegging ikke foreligger eller er utdatert. I noen saker vil kartlegging og utredning av enkeltarter eller artsgrupper være aktuelt. Kartlegginger må følge anerkjent metodikk. I Miljødirektoratets håndbok M-1941 om konsekvensutredninger omhandler kapittel 1.2 ([1.2. Kunnskapsgrunnlaget - miljødirektoratet.no](https://www.miljodirektoratet.no/om-miljodirektoratet/handboka-miljodirektoratet-no)) kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold og hvordan innhente tilstrekkelig kunnskap. Selv om håndboka gjelder konsekvensutredninger spesifikt, gir den relevant informasjon for vurderinger i alle typer plansaker.

¹ Avsnitt 48 i sak 2024/1708

² I avsnitt 62 i Sivilombudets uttalelse i sak 2024/1708

Et sentralt poeng Statsforvalteren har trukket ut fra Sivilombudets uttalelse i sak 2024/1708 om kommunens vurdering av kunnskapsgrunnlaget er at **kommunen må kvalitetssikre informasjonen plankonsulten har gitt.**

2.1 Hvordan kan kommunen gå frem for å kvalitetssikre informasjonen om naturmangfoldet i reguleringsforslaget?

Statsforvalteren råder kommunen til å foreta egne søk i tilgjengelige registre og databaser som har informasjon om naturverdier.

I tilfeller hvor særskilte utredninger og/eller rapporter om naturmangfoldet følger med reguleringsplanforslaget, må kommunen vurdere om rapporten og/eller utredningen kan legges til grunn. Kommunen bør for eksempel sjekke om rapporten beskriver hvilke konsekvenser reguleringsplanen vil få for naturmangfoldet. Kommunen bør også undersøke om det foreligger omstendigheter som gir grunn til å svekke utredningens verdi som kunnskapsgrunnlag. Forhold som kan være relevant å se på er om anerkjent metodikk er benyttet, om utstyret som ble benyttet var i orden og om årstiden kartleggingen ble utført på kan ha hatt betydning for funnene. Kommunen må foreta en selvstendig vurdering av om rapporten kan benyttes til tross for eventuelle svakheter ved den, og det er ikke nok å vise til at fagkyndigs og/ eller plankonsulentens konklusjoner.

Praksis fra Sivilombudet fastslår hvordan Sivilombudet mener at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, jf. § 7, skal forstås. Det fremgår av Sivilombudets uttalelse i sak 2024/1708 at naturmangfoldloven § 8 første ledd i slike tilfeller krever at reguleringsplanens konsekvenser for naturverdiene er utredet og tydelig beskrevet.

2.1.1 Er kunnskapsgrunnlaget tilstrekkelig oppdatert?

Kommunen bør undersøke når området ble kartlagt sist. Er det lenge siden området ble kartlagt, bør kommunen foreta en vurdering av om området bør kartlegges på nytt. Likeså bør kommunen vurdere om det foreligger nye opplysninger som tilsier at området bør kartlegges på nytt.

Også ikke-vitenskapelige opplysninger skal inngå i kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldloven § 8 andre ledd, som lyder slik:

«Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet»

På side 380 i Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) står det at:

«Bestemmelsen omfatter ikke en selvstendig plikt for myndighetene til å fremskaffe slik kunnskap før avgjørelser treffes utover det som følger direkte av første ledd eller alminnelig forvaltningsrettslig utredningsplikt. Men den innebærer en særlig plikt til å legge vekt på slik kunnskap dersom den foreligger.»

3. Naturmangfoldloven § 9

Det kreves ikke uttømmende kunnskap om naturmangfoldet ihht. § 8. Her gjelder et rimelighetskrav. Derfor er det ikke utenkelig at kommunen må behandle en reguleringsplan, der det knytter seg usikkerhet til hvilke naturverdier (for eksempel hvilke arter som forekommer i området) og hvilke

konsekvenser reguleringsplanen vil få. Hvordan kommunen skal håndtere usikkerhet knyttet til kunnskapsgrunnlaget for naturmangfoldet er regulert i naturmangfoldloven § 9.

Det fremgår av bestemmelsen at føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 skal legges til grunn i kommunens saksbehandling. Bestemmelsen lyder slik:

«Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.»

Rettesnoren kommunen får fra første punkt i bestemmelsen er at i de tilfeller det knytter seg usikkerhet til kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet for en reguleringsplan, skal kommunen kun vedta reguleringsplanen hvis det er mulig å unngå vesentlig skade på naturmangfoldet.

Fra andre punktum fremgår det at hovedregelen er at kommunen ikke skal vedta en reguleringsplan i tilfeller hvor kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet (både vitenskapelig og erfaringsbasert) tilsier at det er «en reell risiko» for «alvorlig eller irreversibel skade» på naturmangfoldet kan skje om planen vedtas.

Ifølge forarbeidene til naturmangfoldloven vil det at en *reell sannsynlighet* for at slik skade kan oppstå være tilstrekkelig.³ Det kreves ikke alminnelig sannsynlighetsovervekt.

Hva som menes med «alvorlig eller irreversibel skade» på naturmangfoldet er nærmere beskrevet i forarbeidene til naturmangfoldloven, Ot.prp.nr.52 (2008-2009), side 381:

«Hva som ligger i alvorlig eller irreversibel skade avhenger av flere faktorer. Bl.a. vil det være viktig om skaderisikoen gjelder natur som fra før er truet eller sårbar, om skaden vil være varig eller midlertidig, og om skaden vil gjøre det vesentlig vanskeligere å nå målene i §§ 4 eller 5. Den potensielle miljøskaden må også ses i lys av hvilke andre interesser som blir berørt av beslutningen. Det vises for øvrig til kap. 8.6.6.3»

4. Naturmangfoldloven § 10

Naturmangfoldloven § 10 pålegger kommunen å vurdere hvilken samlet belastning reguleringsplanen kan få for aktuelle økosystem. Bestemmelsen lyder:

«En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.»

Det fremgår av naturmangfoldlovens forarbeider at påvirkningen av et økosystem både kan være av biologisk, fysiologisk, kjemisk og estetisk karakter.⁴

Basert på lovens forarbeider har vi oppsummert hvilke momenter som vil være relevante i vurderingen etter § 10:

³ Ot.prp.nr.52 (2008-2009) side 381

⁴ Ot.prp.nr.52 (2008-2009) side 381

1. Samlet belastning

Hensynet til samlet belastning vil være særlig viktig når påvirkningen på naturmangfoldet allerede er stor.⁵ Dette må ses i sammenheng med at formålet med naturmangfoldloven § 1 er å bevare naturen og det biologiske mangfoldet gjennom bærekraftig forvaltning og vern. Sivilombudets understreker bestemmelsens betydning for å oppnå formålet med naturmangfoldloven i sin uttalelse i sak 2024/1708 avsnitt 79:

«...Bestemmelsen skal også bidra til å motvirke at naturverdien gradvis forringes som følge av en utvikling hvor hvert enkelt tiltak isolert sett anses for lite til å bli stanset.»

2. Uønskede konsekvenser

Muligheten for flere påvirkninger av samme art i fremtiden og/ eller andre påvirkninger som vil gi en uønsket konsekvens for naturmangfold vil også være et relevant moment i vurderingen etter naturmangfoldloven § 10. I forarbeidene står det:⁶

«Her kan det være avgjørende om myndighetene rettslig eller politisk vil ha noen sterk tilskyndelse til å sikre likebehandling av aktuelle aktører. Eksempelvis kan en tenke seg prinsippet anvendt ved behandlingen av en søknad om å få etablere minikraftverk i et område hvor det er mange grunneiere. Sannsynligheten for at flere grunneiere vil søke etablering av minikraftverk dersom første søker får innvilget tillatelse, kan være et argument for å nekte å gi første søker tillatelse. Vurderingene med hensyn til hva som kan skje i fremtiden, bør da være mest mulig konkrete.»

3. Effektiv ressursforvaltning

Hensynet til effektiv ressursforvaltning er også relevant. I forarbeidene står det at⁷:

«Én, noe større, utbygging kan i noen tilfeller ut fra både et miljømessig og samfunnsøkonomisk perspektiv være bedre enn mange små inngrep.»

4.1. Krav til vurderingen

Kommunens vurdering av hvilken samlet belastning økosystemet reguleringsplanen berører er eller vil bli utsatt for skal fremgå klart av kommunens reguleringsvedtak.⁸

Vi viser til Sivilombudets uttalelse med ref. 2024/1708⁹:

«Gjennom planprosessen har klagerne pekt på at den eksisterende hyttebebyggelsen på Sørskogen ble etablert på 1970- og 80-tallet, og at det deretter ikke har vært ytterligere utbygging i området, med unntak av én hytte som ble oppført i 2016. Av kommunens saksframstilling fremgår det at planområdet ligger i et «allerede presset område», og tett på verneområder med naturmangfoldverdier av nasjonal betydning. Det fremgår likevel ingen vurdering av den samlede belastningen for fugleartene, flaggermusartene, lågurtedelløvs skogen eller geologien i innstillingen til kommunestyret, kommunestyrets vedtak eller kommunens klagebehandling.

I planbeskrivelsen, under overskriften «§ 10 - Økosystemtilnærming og samlet belastning», fremgår det at det planlagte tiltaket ikke er vurdert til å berøre rødlistede arter, men at skogen «domineres for det meste av litt eldre oretrær, med innslag av noe yngre hassel mm.». Det står også at det er registrert en «stor gammel eik her» og at eika vil ha «stor naturverdi og er sikret med hensynssone i planforslaget».

⁵ Ot.prp.nr.52 (2008-2009) side 381

⁶ Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) side 381

⁷ Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) side 381-382

⁸ Sivilombudets uttalelse i sak 2024/1708

⁹ Se avsnitt 80, 81 og 82.

Ut ifra det kunnskapsgrunnlaget som foreligger om hvilke naturverdier som finnes i og ved planområdet, oppfyller ikke denne planbeskrivelsen kravene til å vurdere samlet belastning etter naturmangfoldloven § 10.

Det er etter dette klart at kommunen ikke har vurdert prinsippet i naturmangfoldloven § 10, slik det er forutsatt i § 7.»

I uttalelsen ble det konkludert med at vurderingen av samlet belastning for økosystemet reguleringsplanen berørte, i både planbeskrivelsen og kommunens saksfremstilling, ikke var i tråd med naturmangfoldloven § 10. En vurdering av den samlede belastningen for økosystemet må følgelig fremgå klart av vedtaket.

5. Naturmangfoldloven § 11

Spørsmålet om hvem som skal dekke kostnadene ved miljøforringelse er regulert av naturmangfoldloven § 11. Bestemmelsen lyder slik:

«Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.»

Statsforvalteren presiserer at naturmangfoldloven § 11 ikke er en påleggshjemmel overfor private, kun en retningslinje for kommunens behandling av for eksempel reguleringsaker. Det konkrete ansvaret for tiltakshaveren må derfor følge av andre generelle regler eller enkeltvedtak.

5.1 Hvem sikter uttrykket «tiltakshaveren» i naturmangfoldloven § 11 til?

Det fremgår av forarbeidene til naturmangfoldloven § 11, Ot.prp. nr. 52 (2008-2009), at med «tiltakshaveren» menes både den som faktisk utøver den skadevoldende handling, og den som er ansvarlig for virksomheten. I reguleringsaker vil ansvaret først og fremst ligge hos forslagsstiller.

5.2 Hva slags utgiftsposter kan tiltakshaveren måtte dekke etter bestemmelsen?

Det fremgår av forarbeidene til bestemmelsen, Ot.prp. nr. 52 (2008-2009), at alle slags kostnader knyttet til forebyggende eller gjenopprettede tiltak. Kostnader knyttet til fremskaffelse av opplysninger er et eksempel på en utgiftspost.

5.3 Når kommer prinsippet i naturmangfoldloven § 11 til anvendelse?

Prinsippet i § 11 kommer til anvendelse i de tilfellene det har skjedd skade på naturmangfoldet og/eller det er risiko for at skade kan skje om de forebyggende eller gjenopprettede tiltakene ikke gjennomføres.

I tillegg kreves det at tiltakene ikke er urimelig sett ut fra tiltakets og skadens karakter.

6. Naturmangfoldloven § 12

Naturmangfoldloven § 12 pålegger kommunen å påse at planforslag som berører naturmangfoldet har tatt grep for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet. Bestemmelsen lyder slik:

«For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.»

6.1 Hva menes med uttrykket «driftsmetoder»?

På side 382 i Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) nevnes følgende eksempler på «driftsmetoder»:

«...landbruksmetoder som bruk av maskiner, hogstformer, tidspunkt for høsting, redskapsbruk i fiskeriene, sikringstiltak ved oppdrettsanlegg, osv.»

Statsforvalteren råder kommunen til å foreta en selvstendig vurdering av driftsmetodene som er valgt i reguleringsforslaget. I tilfeller hvor det finnes andre metoder som er mer egnet til å ivareta hensynet til naturmangfoldet enn metoden forslagsstiller har valgt, og kommunen til tross for det vedtar planforslaget, bør det fremkomme av kommunens vedtak hvorfor kommunen har godtatt det.

6.2 Hva menes med «teknikk»?

Det fremgår av nevnte forarbeider¹⁰ at rensemetoder som sikrer at ingen levende organismer slippes ut i naturen eller redskapsbruk som ikke ødelegger naturen ved uttak av genressurser, er eksempler på teknikk som kan benyttes for å ivareta naturmangfoldet.

6.3 Hva slags «bruk» er omfattet?

All slags bruk. Bruk som opplevelse, bruk som ressurs og bruk for ivaretagelse av naturmangfoldet.

6.4 Vurderingsmomenter

Følgende fremgår av forarbeidene hva gjelder vektning av forskjellige hensyn i vurderingen etter § 12:

«I vurderingen av hvilke teknikker og driftsmetoder og hvilken lokalisering som skal aksepteres i det enkelte tilfelle, skal myndighetene ta hensyn til tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet, samt økonomiske forhold. Det er den løsningen som etter en samlet vurdering gir de beste samfunnsmessige resultatene, som skal velges. Dette kan bety at økonomiske forhold i enkelte saker vil veie tyngre enn hensyn til naturmangfoldet, men generelt bør den løsning velges som er best for naturen. Det vil heller ikke nødvendigvis være noen motsetning mellom økonomiske forhold og en god løsning for naturens mangfold. Drives f.eks. skogen på en måte som tar hensyn til miljøverdiene, vil den i fremtiden fremdeles kunne brukes til rekreasjon og næringsvirksomhet knyttet til dette.»

I tillegg til å synliggjøre vektningen av forskjellige hensyn som gjør seg gjeldene i vurderingen av § 12, Må avveininger gjøres i lys av langsiktig perspektiv.¹¹

I de tilfeller hvor andre driftsmetoder, andre teknikker eller annen lokalisering enn den forslagsstiller har valgt er mer egnet til å ivareta hensynet til naturmangfoldet enn det reguleringsforslaget legger opp til, og kommunen til tross for det vedtar planforslaget, bør det fremkomme av kommunens vedtak hvorfor kommunen har godtatt det.

7. Hvilken vekt skal kommunen tillegge hensynet til naturmangfoldet sammenlignet med andre planhensyn?

Det fremgår av Sivilombudet uttalelse i sak 2024/1708 avsnitt 58 at:

«Hvilken vekt prinsippene i §§ 8-12 i naturmangfoldloven blir tillagt i interesseavveiningen som kommunens vedtak bygger på, vil avhenge av hvilke naturmangfoldverdier som finnes, i hvilket omfang de vil bli berørt og av andre hensyn i saken. Miljøverndepartementet har uttalt at dersom planvedtaket berører nær truede arter eller verdifulle arter som Norge har et særlig ansvar for, skal prinsippene i §§ 8-12 tillegges større vekt enn ellers, se Miljøverndepartementets uttalelse 6. oktober 2011 (publisert i Planjuss nr. 1/2012) side 5.»

¹⁰ Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 382

¹¹ Ot.prp.nr.52 (2008-2009) side 383

I avsnitt 84 presiserer Sivilombudet at naturmangfoldloven § 7 krever at kommunens vurdering av hensynet til naturmangfoldprinsippene, og hvordan disse er vektlagt opp mot andre samfunnshensyn som gjør seg gjeldende i plansaken, skal fremgå klart av kommunens reguleringsvedtak.

Det fremgår også av uttalelsen at når nasjonale interesser kan bli berørt av planvedtaket, skal hensynet til det kommunale selvstyret ha begrenset vekt.¹²

8. Hva blir konsekvensen av at kommunens reguleringsvedtak ikke inneholder vurdering av naturmangfoldprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, jf. § 7?

Som nevnt innledningsvis vil manglende vurdering av naturmangfoldprinsippene resultere i at Statsforvalteren opphever kommunens vedtak. I slike saker vil vi ikke ha tilstrekkelig opplysninger til å kunne kontrollere om kommunen har vurdert planen på et tilstrekkelig og riktig grunnlag. Saken sendes tilbake til kommunen også for å sikre en reell to-instansbehandling. Formålet med vår innskjerpede praksis er å sørge for at kommunene får et økt fokus på at forhold til naturmangfoldloven vurderes tilstrekkelig gjennom planarbeidet, noe som på sikt vil sikre effektiv og tilstrekkelig saksbehandling i tråd med regelverket.

Med hilsen

Lars Gustavsen (e.f.)
direktør

Mette Biering
assisterende direktør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Mottakerliste:

Bamble kommune	Postboks 80	3993	LANGESUND
Drangedal kommune	Gudbrandsvei 7	3750	DRANGEDAL
Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Fyresdal kommune	Klokkehamaren 6	3870	FYRESDAL
Holmestrand kommune	Postboks 312	3081	HOLMESTRAND
Horten kommune	Postboks 10	3191	HORTEN
Larvik kommune	Postboks 2020	3255	LARVIK
Sandefjord kommune	Postboks 2025	3202	SANDEFJORD
Hjartdal kommune	Saulandsvegen 414	3692	SAULAND
Tønsberg kommune	Postboks 2410	3104	TØNSBERG
Kragerø kommune	Postboks 128	3791	KRAGERØ
Kviteseid kommune	Kviteseidgata 13	3850	KVITeseID
Nissedal kommune	Treungvegen 398	3855	TREUNGEN
Nome kommune	Ringsevja 30	3830	ULEFOSS
Notodden kommune	Postboks 193	3672	NOTODDEN
Porsgrunn kommune	Postboks 128	3901	PORSGRUNN
Seljord kommune	Brøløsvegen 13 A	3840	SELJORD
Siljan kommune	Postboks 16	3749	SILJAN

¹² Se også Sivilombudets uttalelse ref. 2018/1219

Skien kommune	Postboks 158	3701	SKIEN
Tinn kommune	Postboks 14	3661	RJUKAN
Tokke kommune	Storvegen 60	3880	DALEN
Vinje kommune	Vinjevegen 192	3890	VINJE
Telemark fylkeskommune	Postboks 2844	3702	SKIEN
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Midt-Telemark kommune	Postboks 83	3833	BØ I TELEMARK